

Nr 38.

Ankom till riksdagens kansli den 21 april 1936 kl. 10 f. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion om utvidgning av rätten att erhålla lindring i de mindre bemedlades kostnader för vård av sinnessjuka, sinnesslöa och fallandesjuka.

I en inom andra kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 601, vilken behandlats av andra lagutskottet, hava herr *Wallén* och fru *Gustafson* hemställt, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag rörande lindring i större utsträckning än enligt nu gällande lag av vårdkostnaderna för sinnessjuka m. fl., som under längre tid vårdats å staten eller landsting tillhörigt sinnessjukhus.

Över motionen har utskottet i den ordning § 46 riksdagsordningen föreskriver begärt yttrande av statens inspektör för fattigvård och barnavård samt medicinalstyrelsen, varjämte utskottet lämnat svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet, svenska landstingsförbundet, svenska stadsförbundet och svenska landskommunernas förbund tillfälle att yttra sig i ärendet. Yttranden hava inkommit och finnas såsom bilagor A—F fogade vid detta utlåtande. Utskottet tillåter sig att hänvisa till yttrandenas innehåll.

Till grund för bedömande av det i motionen berörda spørsmålet anser sig utskottet böra förutskicka följande redogörelse.

1 och 2 §§ i *lagen den 2 maj 1919 om lindring i de mindre bemedlades kostnader för vård av sinnessjuka, sinnesslöa och fallandesjuka* hava följande lydelse:

1 §. Åtnjuter sinnessjuk, vilken, utan att vara i behov av fattigvård enligt 1 § i *lagen om fattigvården*, dock är att anse såsom mindre bemedlad, vård mot billigaste avgift å staten eller landsting tillhörigt sinnessjukhus, och har han under de senaste tio åren vårdats å dylikt sjukhus i sammanlagt två år eller därutöver, eller har sinnessjukdomen eljest oavbrutet fortfarit under minst tre år, då skall lindring i kostnaden för sinnessjukvården beredas på sätt här nedan sägs.

2 §. Vid prövning av fråga, huruvida sinnessjuk är att anse såsom mindre

bemedlad samt om beredande av lindring, som avses i denna lag, skall hänsyn tagas ej endast till storleken av den sinnessjukets inkomster och övriga tillgångar samt skulder, utan jämväl till alla andra på hans ekonomiska förhållanden inverkan omständigheter, såsom honom åliggande underhållsskyldighet och dylikt.

Har den sinnessjuka anhörig eller annan, som är underhållsskyldig för honom och i stånd att bekosta hans vård, vare den sinnessjuka ej att anse såsom mindre bemedlad. Vid bedömande därav, huruvida den underhållsskyldige är i stånd att bekosta vården, skall hänsyn tagas till de i första stycket angivna omständigheter.

Enligt 8 § i lagen skall vad i lagen finnes föreskrivet angående beredande av lindring i kostnaden för sinnessjukvård gälla även beträffande vård av sinnesslöa och fallandesjuka å staten eller landsting tillhöriga sinnessjukhus eller anstalter för sinnesslöa eller å enskilda anstalter för sinnesslöa eller fallandesjuka, vilka åtnjuta statsbidrag eller blivit för ändamålet vederbörligen godkända, dock att i fråga om vård av sinnesslöa samt sådana fallandesjuka, vilka äro intagna å epileptikeranstalter, lindring skall beredas även om anstaltsvården eller sjukdomen ej fortfarit under i 1 § angiven tid.

Ansökan om lindring av vårdkostnaden för ovan omnämnda grupper av sjuka skall göras hos fattigvårdsstyrelsen i den kommun, där den sjuke senast mantalsskrivits. Beträffande storleken av lindringen har fattigvårdsstyrelsen fri bestämmanderätt i varje särskilt fall. Den kan sålunda, när skäl därtill föreligga, låta lindringen omfatta hela vårdkostnaden. Lindringen skall ej betraktas som fattigvård. Om den sjukets ekonomiska ställning så förbättras, att han icke längre är att anse som mindre bemedlad, äger fattigvårdsstyrelsen att av honom uttaga ersättning för utlagda vårdkostnader, så framt styrelsen icke finner skäl till eftergift. Har fattigvårdsstyrelsen icke kunnat av den sjuke återfå vad den enligt lagen bekostat, äger den utfå gottgörelse härför av det landsting, inom vars område samhället är beläget. I fråga om sökande av ersättning av landsting för ifrågasvarande kostnader gäller i tillämpliga delar vad som stadgats i 59 § fattigvårdslagen angående sökande av ersättning jämlikt 40—42 §§ samma lag.

I *motionen* framhålles, att då lindring i kostnaden icke kan erhållas, om den sjuke har försörjningspliktig anhörig, som är i stånd att bekosta vården, kunna föräldrar bli skyldiga att betala full vårdkostnad för ett av sina barn under så stor tidrymd, att övriga barns rätt blir lidande.

I det förslag till lag om lindring i de mindre bemedlades kostnader för sinnessjukvård, som den 13 juni 1916 avgivits av särskilt tillkallade *sakkunniga för revision av sinnessjukstadgan m. m.* och som ligger till grund för nu ifrågasvarande lagstiftning, hade de sakkunniga föreslagit, att såsom

mindre bemedlad skulle anses »sinnessjuk eller för honom försörjningspliktig, vilken utan att vara medellös icke har större tillgångar eller inkomster än att de genom fortsatt bekostande av avgift till tredje betalningsklassen å anstalt, som avses i 1 §, kunna befaras komma att till avsevärd del härför åtgå».

I *proposition* nr 7 till 1919 års riksdag med förslag till nu ifrågavarande lag yttrade föredragande departementschefen, statsrådet Schotte bland annat:

Då det här ej är fråga om personer, som äro i behov av obligatorisk fattigvård, föreligger ej någon försörjningsplikt i förhållande till det allmänna. Mot de personer, vilka enligt 3 och 4 §§ fattigvårdslagen äro försörjningspliktiga, kan det allmänna sålunda ej framställa anspråk på bidrag till ifrågavarande kostnad, såvida ej en vidsträcktare försörjningsplikt än den i fattigvårdslagen avsedda stipuleras. Och något sådant torde icke böra äga rum. Finnes någon, som enligt civillagen är gentemot den sinnessjuka underhållsskyldig, är det hans plikt att bereda den sinnessjuka erforderlig vård. Är han icke i stånd därtill, bör samhället äga skyldighet att inskrida. Med hänsyn till det nu anförda torde det böra stadgas, att den sinnessjuka ej är att anse såsom mindre bemedlad, därest han har anhörig eller annan, som är underhållsskyldig för honom och i stånd att bekosta hans vård.

Beträffande begreppet »mindre bemedlad» framhöll departementschefen, att det skulle vara önskligt, att i lagen gäves en mera bestämd definition å detta begrepp än av de sakkunniga föreslagits. Det torde dock vara särdeles vanskligt att finna en definition, som vore fullt tillfredsställande och å ena sidan icke så snävt begränsade omfattningen av begreppet, att personer, som verkligen vore i behov av lindring, lämnades utan sådan, och å andra sidan icke vore så tänjbar, att andra än de, som, därest de skulle betala vårdavgift, såge sin ekonomi utsättas för fara att förstöras, komme i åtnjutande av lindring. Det syntes därför departementschefen lämpligt att i lagen upptaga ett stadgande av innehåll, att vid prövning av fråga, huruvida sinnessjuk skulle vara att anse såsom mindre bemedlad, samt om beredande av lindring hänsyn skulle tagas ej endast till storleken av den sinnessjukes inkomster och övriga tillgångar samt skulder utan jämväl till alla andra på hans ekonomiska förhållanden inverkan omständigheter, såsom honom åliggande underhållsskyldighet och dylikt.

Andra lagutskottet hemställde i sitt över propositionen avgivna utlåtande, nr 14, att riksdagen måtte bifalla vad Kungl. Maj:t i propositionen hemställt, dock med viss ändring av lagens rubrik. Propositionen bifölls av riksdagen med nyss angivna ändring, varefter nu gällande lag i ämnet utfärdades den 2 maj 1919.

Enligt 77 § i *kungl. stadgan den 19 september 1920 angående sinnessjukvården i riket* erläggas avgifter för dem, som intagits å statens sinnessjuk-

hus, med belopp, som bestämmas av Kungl. Maj:t. För salspatient utgår halv avgift, därest genom intyg av stadsfogde, landsfiskal eller annan utmätningsman eller av lappfogde styrkes, att den intagne saknar tillgång till erläggande av full avgift eller efter erläggande därav skulle sakna nödiga medel för fullgörande av honom åliggande underhållsskyldighet. Det samma skall gälla, om den intagne enligt intyg av fattigvårdsstyrelse eller barnavårdsnämnd är berättigad till fattigvård. I intyg skall angivas, om någon finnes, som är för den intagne försörjningspliktig. För att nedsättning till halv avgift skall få åtnjutas, skall genom intyg av ovan omnämnda myndigheter styrkas, att den försörjningspliktige är berättigad till fattigvård eller saknar tillgång till erläggande av full avgift eller efter erläggande därav skulle sakna nödiga medel för eget uppehälle eller för fullgörande av honom i övrigt åliggande underhållsskyldighet.

Jämlikt kungl. socialdepartementets ämbetsskrivelse den 28 juni 1935 angående avgifterna vid statens sinnessjukhus för tiden 1 juli 1935—30 juni 1936 m. m. utgör vårdavgiften för salspatient 2 kronor 60 öre om dagen.

Enligt uppgift i det av *statens sjukvårdskommitté* den 17 maj 1934 avgivna betänkandet angående den slutna kroppssjukvården i riket jämte vissa därmed sammanhängande spörsmål (S. O. U. 1934: 22 s. 460) utgör beloppet av de ersättningar, som i enlighet med bestämmelserna i 1919 års lag utbetalats av landstingen, för år 1928 3,097 kronor, för år 1929 3,403 kronor och för år 1930 4,960 kronor. Endast i åtta landstingsområden av tjugufem hade under något av de tre åren ersättningar av detta slag förekommit.

Utskottet vill slutligen erinra, att statens sjukvårdskommitté i sitt nysnämnda betänkande (s. 383) funnit starka skäl föreligga för att från landstingen till staten överflytta skyldigheten att jämlikt 40 § 1 mom. fattigvårdslagen och 63 § barnavårdslagen ersätta primärkommunerna av dem erlagda avgifter å de statliga sinnessjuk- och sinnesslöanstalterna. Denna överflyttning synes kommittén lämpligen böra ske på så sätt, att å statens sinnessjukhus och sinnesslöanstalter vårdade fattiga patienter, motsvarande nuvarande salspatienter med halv avgift, skola vårdas utan någon som helst avgift, med rätt och skyldighet för anstalterna att tillgodogöra sig patienterna under vårdtiden tillkommande pensioner och understöd från allmänna pensionsförsäkringen. I 1919 års lag om lindring i de mindre bemedlades kostnader för vård av sinnessjuka, sinnesslöa och fallandesjuka bör enligt kommitténs mening (s. 475) för närvarande icke företagas någon ändring.

Utskottet.

Enligt 2 § andra stycket i lagen den 2 maj 1919 om lindring i de mindre bemedlades kostnader för vård av sinnessjuka, sinnesslöa och fallandesjuka är vårdtagare icke att anse som mindre bemedlad, då han har anhörig eller annan, som är underhållsskyldig för honom och i stånd att

bekosta hans vård. Lindring medgives följaktligen icke i det fall, att den försörjningspliktige visserligen kan sägas vara mindre bemedlad men likväl är i stånd att bekosta vården. I motionen framhålles, att genom denna begränsning i rätten till lindring kunna föräldrar bliva skyldiga att betala full vårdkostnad för ett av sina barn under så lång tidrymd, att övriga barn bliva lidande. Såsom framgår av utskottets redogörelse har den lindring, som lagen medger, kommit till användning i synnerligen ringa utsträckning, vartill torde ha medverkat den nyss angivna inskränkningen i lagens tillämplighetsområde samt det till sin innebörd svävande begreppet »mindre bemedlad». Medicinalstyrelsen har i sitt yttrande anfört, att åtgärder synas vara av nöden för att i första hand fästa fattigvårdsstyrelsernas uppmärksamhet på ifrågavarande lag, samt har förklarat sig komma att göra erforderligt påpekande till de personer, som handhava den hjälpverksamhet, vilken finnes anordnad vid vissa av statens sinnessjukhus. Svenska landskommunernas förbund har i sitt yttrande framhållit, att förbundet har anledning förmoda, att lagen tillämpas tämligen olika av fattigvårdsstyrelserna samt att fordringarna för att någon skall anses som mindre bemedlad i lagens mening torde vara ganska olika i skilda landsändar och till och med inom närliggande kommuner.

Enligt utskottets mening tala skäl för att öka möjligheterna för mindre bemedlade med försörjningspliktiga anhöriga att erhålla lindring i här ifrågavarande kostnader. Utskottet vill på grund härav tillstyrka en utredning rörande lämpligheten att i lagen vidtaga ändringar av sådan innebörd. Vid en dylik utredning torde jämväl frågan om möjligheten och lämpligheten att närmare angiva innehållet av begreppet »mindre bemedlad» bliva föremål för övervägande.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte, i anledning av motionen, i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville dels låta verkställa utredning rörande lämpligheten att på det sätt ändra lagen den 2 maj 1919 om lindring i de mindre bemedlades kostnader för vård av sinnessjuka, sinnesslöa och fallandesjuka, att möjligheterna för mindre bemedlade med försörjningspliktiga anhöriga att erhålla lindring i här ifrågavarande kostnader vidgas, dels ock för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kan föranleda.

Stockholm den 21 april 1936.

På andra lagutskottets vägnar:

K. G. WESTMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *K. G. Westman, Frändén, Sigfrid Hansson*, Gustaf Tamm, Sam Larsson*, Hagman*, P. Sandström* och *Norman**;

från andra kammaren: herrar *Österström, Hage, Olovson i Västerås*, Sandström i Sollefteå, Molander*, Gardell i Gahns*, Hermansson* och *Thorell**.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Bilaga A.

Statens inspektör för
fattigvård och barnavård.

Till riksdagens andra lagutskott.

Anbefalld att avgiva yttrande över en inom andra kammaren väckt motion, nr 601, om utvidgning av gällande bestämmelser om lindring i de mindre bemedlades kostnader för vård av sinnessjuka m. m. får jag anföra följande.

Motionärerna, herr Wallén och fru Gustafson, beröra i sin motion en fråga, som såväl riksdagen i sin skrivelse den 29 mars 1913 (nr 31) till Kungl. Maj:t som de sakkunniga, vilka behandlat det omnämnda spörsmålet, ansett skulle bli va föremål för åtgärd. Riksdagen anför sålunda i sin förenämnda skrivelse: »Kommunen kan vara barmhärtig och helt eller delvis betala avgiften — och detta sker även på många ställen — men den kan också begagna sin rätt att till sista öret uttaga sin fordran ur den sjukets egendom eller hos de för honom betalningsskyldiga — — —.» I de sakkunnigas förslag till lag uttalades i 2 §, att såsom mindre bemedlad enligt lagen skulle anses sinnessjuk eller för honom försörjningspliktig. I den i ämnet framlagda propositionen (7/1919) uttalade emellertid föredragande statsrådet, »att då det här ej är fråga om personer, som äro i behov av obligatorisk fattigvård, någon försörjningsplikt i förhållande till det allmänna ej föreligger. Mot de personer, vilka enligt 3 och 4 §§ fattigvårdslagen äro försörjningspliktiga, kan det allmänna sålunda ej framställa anspråk på bidrag till ifrågavarande kostnad, såvida ej en vidsträcktare försörjningsplikt än den i fattigvårdslagen avsedda stipuleras. Och något sådant torde icke böra äga rum. Finnes någon, som enligt civillagen är gentemot den sinnessjuka underhållsskyldig, är det hans plikt att bereda den sinnessjuka erforderlig vård. Är han icke i stånd därtill, bör samhället äga skyldighet att inskrida. Med hänsyn till det nu anförda torde det böra stadgas, att den sinnessjuka ej är att anse såsom mindre bemedlad, därest han har anhörig eller annan, som är underhållsskyldig för honom och i stånd att bekosta hans vård.» Andra lagutskottet anslöt sig i sitt utlåtande (nr 14) till statsrådets synpunkter, och riksdagen fattade beslut i enlighet med utskottets förslag.

Motionärernas tanke att utsträcka lindringen i kostnaderna även till de sjukas anhöriga har alltså i princip redan varit föremål för statsmakternas prövning.

Oaktat så varit förhållandet finner jag dock vissa skäl tala för ett bifall till den nu föreliggande motionen.

Med den begränsade räckvidd lagen erhöU genom att de försörjningspliktiga uteslötos från rätt till lindring i kostnaderna för här ifrågavarande sjuka, lär lagen praktiskt taget icke erhålla någon användning. Under den tid fattigvårdsinspektionen fungerat, eller allt sedan 1919, har jag allenast i undantagsfall erhållit kännedom om något fall, där lindring i kostnaderna medgivits enligt lagens bestämmelser. Detsamma är förhållandet med mina medarbetare. Och härvid är att märka att vi under dessa år genomrest stora delar av landet samt tagit del av fattigvårdsprotokoll i avsevärd omfattning. Då vi vid besök hos eller under sammanträden med fattigvårdsstyrelser i olika orter föra på tal användningen av här ifrågavarande lag, visar det sig,

att den är så gott som okänd, eller att den i varje fall icke annat än rent undantagsvis tillämpats. Enligt vad jag under hand inhämtat från ett par landstingsexpeditioner, har befattningen med lagen även för deras vidkommande varit ytterst ringa.

Men även om lagen skulle erhålla den utvidgning, som motionärerna önska, ställer jag mig tveksam till om den skulle föranleda någon vidsträcktare tillämpning. I de enstaka fall, där sinnessjuk, sinnesslö eller fallandesjuk person äger egna medel i den omfattning, att han såsom mindre bemedlad kan erhålla lindring enligt lagens bestämmelser, lär väl lagen komma till användning. Men där den sjuke är medellös, och försörjningspliktig finnes, som är skyldig att ersätta kostnaden, lär den gången bli densamma som väl nu i huvudsak tillämpas, nämligen, att fattigvårdsstyrelsen utfärdar ansvarsförbindelse för vården samt därefter uttager ersättning för kostnaden av den försörjningsskyldige. Kan betalning ej erhållas av denne, sökes gottgörelse av landstinget. Det är ju möjligt, att en del av dessa fall skulle komma att behandlas enligt lagen om lindring, om utvidgning av densamma genomfördes. Och med hänsyn härtill finner jag det vara befogat, att utredning i enlighet med motionen kommer till stånd. Stockholm den 29 februari 1936.

G. H. von Koch.

Bilaga B.

Medicinalstyrelsen.

Till riksdagens andra lagutskott.

Genom Socialdepartementets ämbetsskrivelse den 7 februari 1936 har Kungl. Maj:t anbefallt medicinalstyrelsen att till andra lagutskottet avgiva yttrande över en vid 1936 års riksdag inom andra kammaren väckt motion nr 601 om utvidgning av gällande bestämmelser om lindring i de mindre bemedlades kostnader för vård av sinnessjuka, sinnesslöa och fallandesjuka.

Till åttlydnad härav får medicinalstyrelsen anföra följande.

Ifrågavarande förhållanden regleras av lag den 2 maj 1919, vars 1 och 2 §§ lyda:

»1 §. Åtnjuter sinnessjuk, vilken, utan att vara i behov av fattigvård enligt 1 § lagen om fattigvården, dock är att anse såsom mindre bemedlad, vård mot billigaste avgift å staten eller landsting tillhörigt sinnessjukhus, och har han under de senaste tio åren vårdats å dylikt sjukhus i sammanlagt två år eller därutöver, eller har sinnessjukdomen eljest oavbrutet fortläpande under minst tre år, då skall lindring i kostnaden för sinnessjukvården beredas på sätt här nedan sägs.

2 §. Vid prövning av fråga, huruvida sinnessjuk är att anse såsom mindre bemedlad samt om beredande av lindring, som avses i denna lag, skall hänsyn tagas ej endast till storleken av den sinnessjukes inkomster och övriga tillgångar samt skulder utan jämväl till andra på hans ekonomiska förhållanden inverkan omständigheter, såsom honom åliggande underhållsskyldighet och dylikt.

Har den sinnessjuke anhörig eller annan, som är underhållsskyldig för honom och i stånd att bekosta hans vård, vare den sinnessjuke ej att anse såsom

mindre bemedlad. Vid bedömande därav, huruvida den underhållsskyldige är i stånd att bekosta vården, skall hänsyn tagas till de i första stycket angivna omständigheter.»

Enligt motionen skulle det härav framgå, att, ehuru i vissa fall lindring i vårdkostnaden kunde erhållas, detta ej vore möjligt, om den sinnessjuka hade anhörig eller annan, som vore underhållsskyldig för honom och i stånd att bekosta hans vård, då den sjuke i så fall ej finge betraktas som mindre bemedlad. Härigenom skulle föräldrar kunna bliva skyldiga att betala full vårdkostnad för ett av sina barn under så stor tidrymd, att övriga barns rätt bleve lidande. Dylika fall vore ofta mycket ömmande, då sjukdomen varat kanske i 10-tals år men lagen syntes icke medgiva något som helst undantag.

För egen del får styrelsen härtill anföra, att bestämmelserna i 2 § 1 stycket nyssnämnda lag om att vid prövning av ifrågavarande fall hänsyn skall tagas ej endast till storleken av den sinnessjukes inkomster och övriga tillgångar samt skulder utan jämväl till andra på hans ekonomiska förhållanden inverkan omständigheter, såsom honom åliggande underhållsskyldighet och dylikt enligt styrelsens förmenande erhållit en sådan avfattning, att all tillbörlig hänsyn redan nu av den prövande myndigheten kan tagas till den sjukas ekonomiska bärkraft. Enligt andra stycket av samma paragraf skall vid bedömandet av annan underhållsskyldigs förmåga att bekosta vården hänsyn tagas till de i första stycket angivna omständigheterna, varför enligt styrelsens förmenande samma möjlighet till beredande av lättnader finnas för annan betalningsskyldig än den sjuke själv.

Styrelsen håller för den skull före att ändring av ifrågavarande lagbestämmelser icke för närvarande erfordras.

Då emellertid enligt uppgifter i statens sjukvårdskommittés betänkande (sid. 460) denna möjlighet att bereda lindring i de mindre bemedlades kostnader för vård av sinnessjuka synes hava utnyttjats i mycket ringa utsträckning, åtminstone under den tid, som de av kommittén införskaffade uppgifterna omfatta, synas åtgärder vara av nöden för att i första hand fästa fattigvårdsstyrelsernas uppmärksamhet på här åsyftad lag. För sin del kommer medicinalstyrelsen att göra erforderligt påpekande härutinnan till funktionsnärerna i den hjälpverksamhet, som finnes anordnad vid vissa statens sinnessjukhus.

I handläggningen av detta ärende har, förutom undertecknade, deltagit byråchefen von Dardel.

Stockholm den 6 mars 1936.

J. AXEL HÖJER.

Peder Björck.

/J. Hedqvist.

Svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet.

Till riksdagens andra lagutskott.

Sedan andra lagutskottet berett svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet tillfälle att avgiva yttrande över motionen nr 601 i andra kammaren av herr Wallén och fru Gustafson om utvidgning av gällande bestämmelser om lindring i de mindre bemedlades kostnader för vård av sinnessjuka m. m., får förbundet anföra följande.

Lagen om lindring i de mindre bemedlades kostnader för vård av sinnessjuka, sinnesslöa och fallandesjuka den 2 maj 1919 har i praktiken ingalunda erhållit den tillämpning som avsågs. Lagen kan nämligen icke sägas vara lyckligt konstruerad. Man har genom densamma velat bereda en kategori av medborgare, som i ekonomiskt avseende äro fördelaktigare ställda än dem, som nödgas anlita fattigvården, nämligen »de mindre bemedlade», lindring i deras kostnader för vård av sinnessjuka m. fl., men man har på samma gång i lagen använt sig av begrepp och tillvägagångssätt, vilka hämtats ur lagen om fattigvården. Den ifrågavarande lagen om lindring är behäftad med inre motsättningar. En av dem framhålles av motionärerna. Lagen stadgar nämligen, att den sinnessjuka, sinnesslöe eller fallandesjuka ej är att anse såsom mindre bemedlad, då han har anhörig eller annan, som är underhållningsskyldig för honom och i stånd att bekosta hans vård. En av motionärerna icke berörd, men för vinnande av lagens syfte dock synnerligen hindrande bestämmelse är, att enligt lagens 4 § fattigvårdssamhälle äger att av vederbörande landsting utfå gottgörelse för beredd lindring, för såvitt samhället icke kunnat återfå kostnaden för lindringen av den, som åtnjutit densamma. Fattigvårdsstyrelsen äger nämligen att av honom uttaga ersättning för kostnaderna för vården, därest hans ekonomiska ställning så förbättrats, att han icke längre är att anse som mindre bemedlad. En följd av dessa bestämmelser har blivit en tveksamhet hos fattigvårdsstyrelserna att bistå personer, beträffande vilka gottgörelse av landstinget icke med säkerhet kan påräknas. Med andra ord: lagen tillämpas närmast, som om bestämmelserna i 40—42 §§ lagen om fattigvården vore normerande.

Genom de här angivna förhållandena har lagens användning blivit högeligen kringskuren, vartill utan tvivel det till den faktiska innebörden svävande begreppet »mindre bemedlad» i sin mån bidragit.

Då styrelsen av egen erfarenhet vet, att de av motionärerna påpekade förhållandena gjort lagens tillämpning mera restriktiv än ursprungligen avsetts, vill styrelsen tillstyrka en utredning i motionens syfte, en utredning som helst borde omfatta frågan om en omarbetning av lagen i dess helhet.

Stockholm den 25 februari 1936.

Vördsamt

Svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet.

AXEL HIRSCH.

Karl Höjer.

Bilaga D.

Svenska landstingsförbundet.

Till riksdagens andra lagutskott.

Genom remiss den 3 februari 1936 har andra lagutskottet berett svenska landstingsförbundet tillfälle att avgiva yttrande över en inom riksdagens andra kammare väckt motion nr 601 av herr Wallén och fru Gustafson om utvidgning av gällande bestämmelser om lindring i de mindre bemedlades kostnader för vård av sinnessjuka m. fl. Med anledning härav får förbundets styrelse vördsamt anföra följande.

Enligt lagen den 2 maj 1919 om lindring i de mindre bemedlades kostnader för vård av sinnessjuka, sinnesslöa och fallandesjuka skall kommun bereda lindring i vårdkostnaderna för vissa kategorier av dylika sjuka och äger sedan att av vederbörande landsting erhålla gottgörelse för härav föranledda utgifter. I vilken utsträckning kommunerna beviljat dylik lindring är styrelsen obekant. Däremot finnas vissa uppgifter angående de belopp, landstingen återburit till kommuner, som berett nyssnämnda kategorier av mindre bemedlade lindring i vårdkostnaderna. Enligt en av statens sjukvårdskommitté företagen undersökning hava hithörande landstingsersättningar för åren 1928—1930 för samtliga landsting utgjort sammanlagt respektive 3,097 kronor, 3,493 kronor och 4,960 kronor. Endast i åtta landstingsområden av tjugufem hade under något av de tre åren ersättningar av detta slag förekommit. Av dessa siffror torde man kunna draga den slutsatsen, att här omförmälda lag i praktiken kommit att spela mycket liten roll.

Emellertid torde i verkligheten otvivelaktigt förefinnas ej så få fall, där en minskning i vårdavgiften för hithörande sjuka är ur humanitär synpunkt önskvärd, men där med nuvarande bestämmelser en välbehövlig lindring i vårdkostnaden icke kunnat beredas. Att genom ändring i lagen den 2 juni 1919 söka åstadkomma en utvidgning av kretsen av de kategorier, som skola komma i åtnjutande av lindring i vårdkostnaden, synes enligt styrelsens mening av olika skäl ej var lämpligt, bl. a. därför att detta alternativ innebär en ökad belastning av landstingen samtidigt som förslag föreligger, att de skola befrias från sin skyldighet att i sista hand svara för vårdavgiften för fattiga sinnessjuka m. fl. Man bör därför överväga att på annat sätt åvägbringa den önskvärda lindringen. Lämpligt synes därvid enligt styrelsens mening vara, att möjligheten att enligt sinnessjukstadgans 77 § bevilja viss avgiftsnedläggning å de statliga sinnessjukhusen utökas, så att även mindre bemedlade må komma i åtnjutande av dylik nedsättning. Vid bestämmande av vilka som skola anses som mindre bemedlade torde ej alltför snäva gränser böra fastställas, och vederbörlig hänsyn bör tagas icke blott till patientens eller hans målsmans inkomstförhållanden utan även till dem åvilande försörjningsplikt.

Stockholm den 28 februari 1936.

För Svenska landstingsförbundets styrelse:

*G. v. Hofsten.**/J. A. Zander.*

*Bilaga E.***Svenska stadsförbundet.**

Till andra lagutskottet.

Sedan svenska stadsförbundet beretts tillfälle att till utskottet avgiva yttrande över en inom riksdagens andra kammare väckt motion nr 601 om utvidgning av gällande bestämmelser om lindring i de mindre bemedlades kostnader för vård åt sinnessjuka m. m., får förbundets styrelse anföra följande.

Motionärerna påtala det förhållandet, att föräldrar kunna få ikläda sig utgifter för sinnessjukt barn i sådan omfattning, att andra barns rätt kan bli lidande därpå. De utgå ifrån, att sinnessjuk, för vilken annan är underhållsskyldig och i stånd att betala, aldrig kan anses för mindre bemedlad och erhålla nedsättning i avgifterna. Såsom framgår av de i motionen anförda lagstadgandena, skall frågan om den underhållsskyldiges möjligheter att bekosta vården emellertid prövas med hänsyn till hans ekonomiska förhållanden. Äro dessa sådana, att han icke kan anses i stånd att bekosta vården, betraktas den sinnessjuke såsom mindre bemedlad och nedsättning i vårdkostnaden medgives. När det gäller att bedöma betalningsförmågan, skall hänsyn tagas bl. a. till annan underhållsskyldighet. Den slutsats, motionärerna dragit av de citerade lagbestämmelserna, synes således vila på ett missförstånd.

Stockholm den 10 februari 1936.

För Svenska stadsförbundets styrelse.

A. Borgström.

Dess ordförande.

*/Henning Karlsson.**Bilaga F.***Svenska landskommunernas förbund.**

Till riksdagens andra lagutskott.

Då Landskommunernas förbund av riksdagens andra lagutskott beretts tillfälle att avgiva yttrande över en inom riksdagens andra kammare väckt motion nr 601 av herr Wallén och fru Gustafson om utvidgning av gällande bestämmelser om lindring i de mindre bemedlades kostnader för vård av sinnessjuka m. m., får förbundets styrelse avgiva följande yttrande.

Enligt bestämmelserna i 2 § andra stycket lagen den 2 maj 1919 om lindring i de mindre bemedlades kostnader för vård av sinnessjuka, sinnesslöa och fallandesjuka är sinnessjuk ej att anse såsom mindre bemedlad, därest han har anhörig eller annan, som är försörjningspliktig för honom och i stånd att bekosta hans vård. Motionärerna framhålla, att detta stadgande kan i sin tillämpning verka orättvist. Föräldrar kunna sålunda bli skyldiga att betala full vårdkostnad för ett av sina barn under så stor tidsrymd, att övriga barns rätt blir lidande.

Beträffande detta uttalande i motionen vill styrelsen framhålla, att den myndighet, i första hand vederbörande fattigvårdsstyrelse, som har att pröva, huruvida den, som enligt civillagen är försörjningspliktig gentemot den sinnessjuka, är i stånd att bekosta hans vård, skall vid prövningen taga hänsyn ej endast till storleken av den underhållsskyldiges inkomster och övriga tillgångar samt skulder utan *jämväl* till andra på hans ekonomiska förhållanden inverkan omständigheter, såsom honom åliggande underhållsskyldighet och dylikt. Detta framgår av sista meningen i det anförda lagrummet. Gällande lagstiftning stadgar alltså, att den prövande myndigheten har att bl. a. taga hänsyn till om den försörjningspliktige i övrigt har sådan underhållsskyldighet, att han icke är i stånd att fullgöra denna sin skyldighet mot den sinnessjuka.

Vidare vill styrelsen framhålla, att, därest fattigvårdsstyrelsen icke beviljar ifrågakommande lindring i kostnaden för sinnessjuks vård på den grund, att fattigvårdsstyrelsen anser, att vederbörande försörjningspliktig är i stånd att betala vården, föreligger besvär rätt enligt fattigvårdslagens bestämmelser. Lagstiftaren har således i gällande lagstiftning sört för att den prövning, som fattigvårdsstyrelsen underkastar den försörjningspliktiges förmåga att betala, icke blir slutgiltig utan kan ställas under omprövning hos vederbörande besvärmyndigheter. För övrigt föreligger ej hinder mot att, om sinnessjuk förklarats för icke obemedlad till följd av att den för honom försörjningspliktige är i stånd att betala hans vård, ny ansökan om lindring i vårdkostnaden kan göras, därest den försörjningspliktige kommit i sådan situation, att han ej längre kan svara för vårdkostnaden.

Ehuruväl, formellt sett, den gällande lagstiftningen sålunda ger möjligheter att få en allsidig prövning till stånd, huruvida den för den sinnessjuka underhållsskyldige är i stånd att fullgöra sin försörjningsplikt, icke blott vid tidpunkten då den sjuka beredes vård, utan även sedermera under vårdtiden, är det icke uteslutet, att möjligheten att få omprövning till stånd under vårdtiden ej beaktas. Har fattigvårdsstyrelsen en gång avslagit framställning om lindring i vårdkostnaden, låter man det nog ofta bero därvid, även om förhållandena bli så ändrade, att lindring bör kunna beredas. Är det då fråga om vård under en längre följd av år, kan den försörjningskyldige komma att bli oskäligt hårt ekonomiskt betungad.

Det är givetvis förenat med svårigheter att vinna en enhetlig tillämpning av ett så allmänt avfattat lagrum, som 2 § i förevarande lag, helst som frågor rörande tillämpningen därav i allenast ringa utsträckning synas genom besvär hava underställts länsstyrelsernas och kammarrättens prövning, så att vägledande prejudikat saknas. Enligt vad styrelsen har anledning förmoda tillämpas lagen även tämligen olika av fattigvårdsstyrelserna och fordringarna på att anses »mindre bemedlad» i lagens mening torde vara ganska olika i olika landsändar och även inom närliggande kommuner, beroende på vederbörande fattigvårdsstyrelserns inställning. Trots denna påtagliga olägenhet anser sig styrelsen icke kunna förorda en lagändring i den riktningen, att vederbörandes bidragsrätt fixeras till viss inkomst- och förmögenhetsgräns,

viss särskilt angiven underhållsskyldighet etc. Systemet med dylika fixerade villkor har på senare tid i lagstiftningen fått vika för ett friare prövningsförfarande, vilket oaktat vissa därmed förenade olägenheter, torde vara att föredraga.

En önskvärd uppmjukning av de nuvarande bestämmelserna skulle enligt styrelsens förmenande vinnas genom ett tillägg till lagens 2 §, vari borde stadgas, att vederbörande myndighet hade att vid bedömande av huruvida den underhållsskyldige vore i stånd att bekosta vården skälig hänsyn jämväl skulle tagas till de utgifter, den underhållsskyldige redan nödgats i anledning av vårdtagarens sjukdom för denne vidkännas.

Genom den beslutade höjningen av folkpensionen torde en icke oväsentlig lindring i många fall erhållas för de försörjningspliktiga. Särskilt med hänsyn härtill synes det kunna ifrågasättas, huruvida icke en mera genomgripande reform å förevarande område åtminstone tillsvidare borde anstå och om man icke för närvarande borde stanna vid en lagändring av allenast ovan angivna innehåll.

Stockholm den 18 mars 1936.

Svenska landskommunernas förbund.

SV. BENGTSSON.

/ J. A. Zander.